

Uzasadnienie wniosku o przyznanie nagrody Prezesa Rady Ministrów za wyróżniającą rozprawę doktorską dla dr Dagmary Gut za pracę pt. *Merytoryczne rozstrzygnięcia sądów administracyjnych jako przejaw ewolucji sądowej ochrony praw człowieka*

Dysertacja doktorska pt. *Merytoryczne rozstrzygnięcia sądów administracyjnych jako przejaw ewolucji sądowej ochrony praw człowieka* (ss. 350) autorstwa dr Dagmary Gut została obroniona **z wyróżnieniem** na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie w dniu 31 maja 2023 r. Uchwałą nr 128/2022/2023 z dnia 20 czerwca 2023 r. Rada Dyscypliny Nauki Prawne UKSW nadała mgr Dagmarze Gut stopień doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne, co uczyniła także **z wyróżnieniem**.

Za zgłoszeniem rozprawy doktorskiej dr Dagmary Gut do konkursu o Nagrodę Prezesa Rady Ministrów przemawiają **wybitne walory pracy, przejawiające się w doniosłości i nowatorskości przedstawionych w niej rozważań**, co potwierdzają:

- 1) **dwie jednoznacznie pozytywne rekomendacje sporządzone w związku z wnioskiem o nagrodę Prezesa Rady Ministrów** – prof. dr hab. Zbigniewa Kmieciaka (kierownika Zakładu Komparatystyki Postępowania Administracyjnego w Instytucie Badań Prawnoporównawczych i Interdyscyplinarnych WPiA UŁ, sędziego NSA w st. spoczynku) oraz prof. dr hab. Grzegorza Łaszczycy (lidera Zespołu badawczego instytucji prawa administracyjnego procesowego, WPiA UŚ, prezesa SKO w Katowicach);
- 2) **dwie recenzje rozprawy uzyskane w postępowaniu o nadanie stopnia doktora, obie z jednoznanymi wnioskami o wyróżnienie pracy** – dr hab. Agnieszki Krawczyk, prof. UŁ (kierowniczką Katedry Postępowania Administracyjnego i Sądowej Kontroli Administracji WPiA UŁ, sędzi WSA w Łodzi) oraz dr hab. Michała Kowalskiego, prof. ALK (sędziego NSA);
- 3) **jednoznacznie aprobująca recenzja wydawnicza** sporządzona przez dr hab. Piotra Pietrasza, prof. UwB (sędziego NSA).

Po pierwsze, z powyższych recenzji wynika, że przedstawiona do konkursu rozprawa doktorska jest **pierwszym w polskiej nauce opracowaniem przedstawiającym w sposób kompleksowy problematykę merytorycznego orzekania przez sądy administracyjne z punktu widzenia ochrony praw człowieka**. Z jednej strony wpisuje się ona w nurt badań dotyczących kompetencji orzeczniczych sądów administracyjnych, prowadzonych z coraz większą intensywnością w Europie, z drugiej prezentuje ona nową perspektywę spojrzenia na sposób orzekania przez te sądy jaką jest ochrona praw człowieka. Na aspekt ten zwrócili uwagę wszyscy Recenzenci, w tym w szczególności dr hab. G. Łaszczyca wskazując, że: *Rozprawa doktorska Pani doktor Dagmary Gut zgłoszona do Nagrody Prezesa Rady Ministrów za wyróżniającą się rozprawę doktorską stanowi pierwsze w polskiej nauce tak kompleksowe i nowatorskie (z uwagi na ukierunkowanie) opracowanie tematyki merytorycznego modelu orzeczenia w sądach administracyjnych (...)*. Pani dr Dagmara Gut w swojej rozprawie doktorskiej ujęła problem z innej perspektywy, rzadko dotychczas badanej w literaturze polskiej. Przeprowadziła wnikliwe badania co do możliwości wprowadzenia merytorycznych kompetencji orzeczniczych w sądach administracyjnych w ujęciu sądowej ochrony praw człowieka, a wręcz konieczności jej rozwoju właśnie przez przyjęcie tego rodzaju orzekania. Wyznaczenie doniosłego i nowego obszaru badawczego, sformułowanie tez, sama konstrukcja pracy, sposób prowadzenia rozważań, pozwalają na stwierdzenie, że **Autorka już na etapie przygotowywania rozprawy doktorskiej osiągnęła, rzadko spotykaną na tym etapie rozwoju naukowego, dojrzałość badawczą** (s. 1-2), dr hab. P. Pietrasz, prof. UwB, podnosząc z kolei, że: *Autorka daje czytelnikowi kompletną monografię poświęconą problematyce merytorycznego orzekania przez sądy administracyjne. Jest to, ponad wszelką wątpliwość, pierwsza monografia w Polsce ujmująca przedmiotowy obszar badaczy w sposób kompleksowy, która pojawiła się po 2015 r., czyli od momentu, gdy sądy administracyjne zostały wyposażone przez ustawodawcę w kompetencje do wydawania wyroków rozstrzygających sprawy administracyjne co do istoty. I to już się nie zmieni. Doktor Dagmara Gut będzie w tym zakresie zawsze pierwsza!* (s. 2) oraz prof. dr hab. Z. Kmieciak: *Z tych powodów, już sam pomysł przygotowania rozprawy doktorskiej poświęconej wskazanej problematyce, rozpatrywanej w kontekście praw człowieka, zasługuje na uznanie. **Bardzo wysoko oceniam także jego realizację**, tj. wykonanie bardzo ambitnego zadania: uzasadnienia konieczności zmian z zachowaniem tego, co określiłbym „rozsądnym spojrzeniem” na zagadnienie „judicial merits review” (s.1).*

Po drugie, jak wskazano w recenzjach, przedstawione w dysertacji **badania zostały ułożone i przeprowadzone w sposób wyróżniający się poprawnością i rzetelnością, z obszernym wykorzystaniem literatury polskiej i obcej (ponad 350 pozycji), orzecznictwa trybunałów międzynarodowych oraz sądów polskich i obcych (ponad 400 orzeczeń), jak również w oparciu o właściwie dobrane metody badawcze.** W tym kontekście dr hab. A. Krawczyk, prof. UŁ wskazała m.in., że: *Praca jest bardzo obszerna – liczy 350 stron, co wynika z dużego stopnia złożoności przeprowadzonych analiz. Układ opracowania jest w pełni prawidłowy. Składa się ono z pięciu rozdziałów, wstępu, zakończenia, wykazu literatury, źródeł internetowych i wykazu orzecznictwa. Imponująca jest ilość wykorzystanej w pracy literatury (ponad 350 pozycji), obejmującej opracowania z zakresu prawa i postępowania administracyjnego (rodzimego i obcego), konstytucyjnego, międzynarodowego oraz teorii prawa. Świadczy to o doskonałej znajomości przez Autorkę podjętej problematyki* (s. 3); powyższe potwierdzili: dr hab. M. Kowalski, prof. ALK: *Sposób ujęcia tematu oraz zakreszenie obszaru badawczego i metodologia przyjęcia w recenzowanej rozprawie doktorskiej zasługuje na jednoznacznie pozytywną ocenę. (...). W pracy przyjęto poprawne założenia metodologiczne i konsekwentnie je realizowano. Można zatem stwierdzić, że w przypadku recenzowanej pracy mamy do czynienia z dysertacją naukową, zawierającą nie tylko poprawny i kompletny opis analizowanej koncepcji, ale również proponującą oryginalne przemyślenia i spostrzeżenia. Autorka wykazała się bardzo znaczącą starannością przy analizie źródeł prawa, orzecznictwa sądów, w tym w szczególności sądów administracyjnych oraz obszernej literatury przedmiotu (...); W recenzowanej rozprawie Doktorantka wykazała **bardzo dobre opanowanie metodologii pracy badawczej w dziedzinie prawa, znajomość relewantnych źródeł i innych materiałów źródłowych, w tym orzecznictwa sądów międzynarodowych i krajowych, a także bardzo dobrą znajomość literatury krajowej i zagranicznej w obszarze rozprawy oraz umiejętność korzystania z niej** (s. 4, 5 i 9); prof. dr hab. G. Łaszczyca: *Autorka trafnie zastosowała w rozprawie kilka różnych metod badawczych (dogmatyczną, historyczną, porównawczą), wykorzystując każdą z nich do pełnego osiągnięcia celu pracy. Dokonała wyczerpującego zestawienia, systematyzacji i oceny rozproszonych nieraz poglądów przedstawicieli doktryny, nie tylko prawa administracyjnego, ale też konstytucyjnego, europejskiego czy międzynarodowego, a także poglądów przedstawicieli innych porządków prawnych. Szeroko uwzględniła wypowiedzi judykatury, nie tylko krajowej. Ponad 350 pozycji bibliografii (w tym literatura zagraniczna) oraz odniesienie się do około 400 orzeczeń sądów**

*i trybunałów (także zagranicznych, międzynarodowych i europejskich) jest rzetelnym odzwierciedleniem pracy włożonej przez Panią dr Dagmarę Gut w rekomendowaną pracę. Rozprawa doktorska nie tylko przytacza poglądy nauki i wypowiedzi judykatury, ale zawiera także ich ocenę, nieraz krytyczną, zawsze jednak **prowadzoną rzetelnie i na najwyższym możliwym poziomie** (s. 2), prof. dr hab. Z. Kmieciak: Rozważania Autorki wsparte zostały bogatym udokumentowaniem spostrzeżeń, tez i wniosków, w tym sięgnięciem do literatury obcej po to, aby skonfrontować rodzime ustalenia teoretyków prawa administracyjnego ze zdaniem przedstawicieli nauki w innych systemach prawnych. (...) Rekomendowaną do nagrody rozprawę doktorską cechuje **nienaganna metodologia i logika oraz precyzja wywodów Autorki** (s. 1- 2); dr hab. P. Pietrasz, prof. UwB: Opracowanie zawiera rzetelną, przekrojową ocenę zjawiska merytorycznego orzekania przez sądy administracyjne w ramach złożonej i rozbudowanej procedury sądownoadministracyjnej wraz z wyciągnięciem konkretnych wniosków i tez. **Oprócz rzetelności imponująca jest dogłębność analizy badawczej.** W opracowaniu Autorka zaprezentowała doskonałą znajomość literatury i imponującą wręcz znajomość orzecznictwa sądów administracyjnych (s. 2).*

Recenzenci odnosili się też do **poszczególnych części rozprawy, wskazując ich walory.** Przykładowo, prof. dr hab. G. Łaszczyca podniósł, że **Na bardzo wysoką ocenę zasługują rozważania prowadzone w rozdziałach drugim i trzecim dotyczące międzynarodowych i unijnych standardów kontroli administracji publicznej oraz modeli orzeczniczych w Europie. Autorka wykonała ogromną pracę, zestawiając ze sobą modele przyjęte w regulacjach wielu krajów europejskich.** Na podstawie przeprowadzonych badań zaproponowała trzy modele sądownictwa administracyjnego wyróżnione ze względu na kryterium kompetencji orzeczniczych: model przeważająco kasacyjny, kasacyjno-merytoryczny oraz model przeważająco merytoryczny. Kierunek ten, jako uwzględniający różnorodność rozwiązań, zasługuje na pełną aprobatę. Rezultat przeprowadzonych badań pozwolił Pani dr Dagmarze Gut na **sformułowanie wniosków o niebagatelnym znaczeniu dla praktyki,** co zostało uwidocznione w rozdziale czwartym. Autorka dokonała w nim bowiem krytycznej analizy polskiego systemu orzekania w sądach administracyjnych. W końcowej części rozprawy Pani dr Dagmara Gut, opowiadając się za kierunkiem orzekania merytorycznego przez sądy administracyjne, omówiła zarówno dylematy związane z funkcjonowaniem modelu orzekania kasacyjnego, jak i nie przeszła obojętnie obok problemów wynikających z wprowadzenia w sądach administracyjnych szerokich kompetencji do merytorycznego orzekania, szczególnie

w systemach opartych historycznie na modelu kasacyjnym. **Rozdział ten, wyważający racje, potwierdza bardzo wysoki poziom naukowy Pani dr Dąmąry Gut** (s. 2-3); prof. dr hab. Z. Kmiecik wskazał natomiast: *Ponieważ zajmuję się badaniami m.in. w tej dziedzinie, wiem jak duże wyzwania napotyka dokonywanie analiz komparatystycznych, czyli porównania tego, co jest wytworem polskiego prawotwórstwa i praktyki sądowej z osiągnięciami innych – dorobkiem teoretycznym i rozwiązaniami legislacyjnymi przyjętymi poza Polską* (s. 1); zaś dr hab. A. Krawczyk, prof. UŁ, w odniesieniu do kolejnych rozdziałów pracy wyliczała m.in.: **Niezwykle doniosłe dla nauki i praktyki ustalenia** poczyniła Autorka w rozdziale 3 rozprawy (s. 5), **W rozdziale 4 rozprawy został rozwinięty niezwykle interesujący wątek modelu polskich sądów administracyjnych (...)** (s. 6); **Wywody Autorki na ten temat uważam za niezwykle istotne zwłaszcza dla praktyki (...)** (s. 7); **Za wyczerpujące i w pełni trafne** uważam wnioski dalszej analizy, przeprowadzonej w ramach rozdziału 5. **Jak przystało na rzetelnego badacza Autorska, mimo że jest zwolenniczką merytorycznego modelu orzekania przez sądy administracyjne, nie podchodzi doń bezkrytycznie** (s. 8).

Po trzecie, z przedmiotowych recenzji wynika, że **zaprezentowane w rozprawie rozważania napisane zostały w logiczny, klarowny i ciekawy sposób, przy użyciu dojrzałego języka**: *Bardzo wysoko ocenić trzeba warstwę językową pracy. Nie nasuwa ona zastrzeżeń, a sam język jest dojrzały i jasny. Wywód naukowy jest dzięki temu przejrzysty i staranny* (s. 3 rekomendacji prof. dr hab. G. Łaszczyca); **Warto podkreślić swobodę oraz poprawność, z jaką Doktorantka posługuje się językiem prawniczym, a także umiejętność jasnego i precyzyjnego formułowania swoich poglądów** (s. 10 recenzji dr hab. M. Kowalskiego, prof. ALK); **Język pracy jest dojrzały, a tok wywodów – przejrzysty i zrozumiały. Strona redakcyjna nie nasuwa najmniejszych nawet zastrzeżeń** (s. 3 recenzji dr hab. A. Krawczyk, prof. UŁ); **Nie bez znaczenia pozostaje również to, że Autorka bardzo przystępnym językiem, bez zbędnych ornamentów, często wprawiających czytelnika w zakłopotanie, rozprawia o rzeczach niezwykle trudnych i skomplikowanych. Jest to bardzo ważna, często niedoceniana umiejętność naukowca** (s. 2 recenzji dr hab. P. Pietrasza, prof. UwB).

Po czwarte, wskazani Recenzenci wskazywali też, że dr Dąmąra Gut, niniejszą rozprawą **udowodniła szerokie znanstwo zagadnień dotyczących postępowania sądowniczo-administracyjnego, ale także innych dziedzin takich jak prawo międzynarodowe**

i konstytucyjne: *Praca ma charakter interdyscyplinarny. Porusza zagadnienia z zakresu międzynarodowego prawa praw człowieka, prawa międzynarodowego, prawa konstytucyjnego oraz, w szczególności, postępowania sądowoadministracyjnego. W tych dyscyplinach Autorka wykazuje się wysokim poziomem wiedzy, swobodą prowadzenia dyskursu naukowego, biegłego opracowania języka prawniczego i języka polskiego oraz odpowiednim przygotowaniem merytorycznych* (s. 5 recenzji dr hab. M. Kowalskiego, prof. ALK); **Autorka tym opracowaniem wypracowała i ugruntowała silną pozycję w świecie nauki.** *Inną kwestią jest natomiast to, że dr D. Gut znakomicie podwyższyła sobie poprzeczkę naukową na przyszłość* (s. 3 recenzji dr hab. P. Pietrasza, prof. UwB); *W dysertacji nie ma zbędnych fragmentów, a wszystkie charakteryzuje właściwa dla ich treści proporcja. Każda kolejna część pracy, każdy zgłaszany wniosek jest wynikiem prowadzonych wcześniej rozważań. Plan rozprawy wskazuje, że już w fazie koncepcyjnej Autorka wnikliwie przemyślała zakres realizowanych badań, co znalazło odzwierciedlenie w tekście i kolejności starannie prowadzonych wywodów (...)* **Poziom rozważań przeprowadzonych przez Panią dr Dagmarę Gut należy uznać za zdecydowanie wyróżniający, co potwierdza dojrzałość naukową Autorki.** (s. 2 i 3 rekomendacji prof. dr hab. G. Łaszczyca), jak również, że jej **praca jest istotna z punktu widzenia przyszłych, ewentualnych reform sądownictwa administracyjnego:** *Z zaprezentowanych pokrótce powodów, rekomenduję rozprawę doktorską Dagmary Gut, dostarczającą mocnych argumentów przemawiających za dalszym krokiem w drodze reform sądownictwa administracyjnego, do nagrody Prezesa Rady Ministrów* (s. 2-3 rekomendacji prof. dr hab. Z. Kmiecika); *Uważam, że poczynione w pracy ustalenia, niezwykle szczegółowe i wyczerpujące, uwzględniające wszystkie istotne aspekty tytułowego zagadnienia, mogą i powinny stanowić punkt wyjścia w dyskusji na temat przyszłego kształtu kompetencji orzeczniczej polskich sądów administracyjnych. Płynących z niej wniosków nie powinien zignorować przede wszystkim sam ustawodawca, który dzięki wysiłkom Doktorantki zyskuje przemyślane i odpowiednio uzasadnione propozycje wchodzących w grę rozwiązań* (s. 10 recenzji dr hab. A. Krawczyk, prof. UŁ); **Oceniana praca ponad wszelką wątpliwość może w przyszłości służyć naszemu ustawodawcy przy wprowadzeniu nowych rozwiązań w systemie sądownictwa administracyjnego. Potwierdza to jej wybitność** (s. 3 rekomendacji prof. dr hab. G. Łaszczyca).

Wszystkie podane powyżej argumenty świadczą o **bardzo wysokim poziomie rozprawy doktorskiej dr Dagmary Gut i w pełni uzasadniają wniosek o przyznanie jej nagrody**

Prezesa Rady Ministrów za wyróżniającą się rozprawę doktorską. Jednocześnie należy wskazać, że rozprawa ta z końcem kwietnia ukaże się drukiem w wydawnictwie z listy ministerialnej – C.H. Beck, jak również, że Pani dr Dagmara Gut jest już autorką kilkudziesięciu artykułów naukowych, opublikowanych w takich czasopismach prawniczych jak *Państwo i Prawo* czy *Monitor Prawniczy*, jak również współautorką dwóch podręczników akademickich z zakresu postępowania administracyjnego i sądownictwa administracyjnego, opublikowanych przez Wydawnictwo Wolters Kluwer.